

Dit is de vierde en laatste nieuwsbrief van het LeGoP project. Wij zoeken naar innovatieve leerwegen voor jongeren uit Italië, Spanje en Nederland om te vechten tegen homofobie, en om de integratie van leerlingen met handicaps of leerproblemen te stimuleren.

LEGOP SLOTEVENEMENT IN BARI

Op 16 en 17 juni vonden in Bari de laatste gebeurtenissen van het project "LeGoP" plaats. Het slotevenement bestond uit een strategische politieke workshop over het onderwijsbeleid in de regio Puglia, een roadshow door leerlingen en een conferentie voor pedagogen, maatschappelijk werkers, leraren en leerlingen. In deze nieuwsbrief vindt u meer informatie over deze evenementen.

Het LeGoP project wordt gefinancierd door het Erasmus Plus-programma (2014-2020) van de Europese Commissie en heeft als doel het bestrijden van homofobie en de bevordering van activiteiten voor de integratie van leerlingen met speciale behoeften.

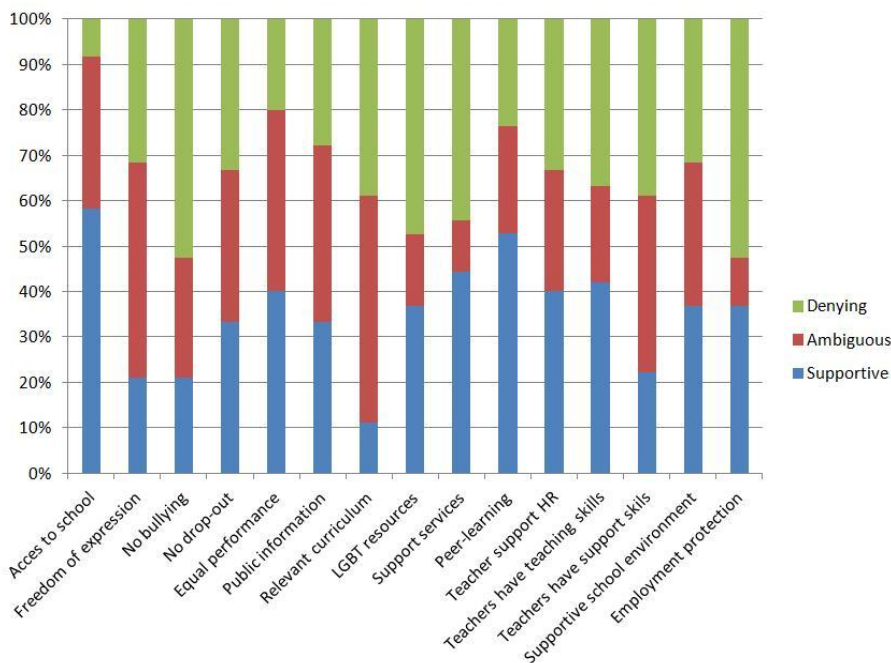
Tijdens de slotevenementen in Bari werd in Orlando, USA een LHBT disco aangevallen door een verwarde Moslim, die tientallen bezoekers doodschoot. Over de hele wereld werden de slachtoffers herdacht en geprotesteerd tegen homofobie en transfobie. De gemeente Bari verlichtte de toren van het stadhuis in regenboogkleuren.

STRATEGISCHE WORKSHOP OVER HOMOFOBIE EN TRANSFOBIE

Op 16 juni begeleidde Peter Dankmeijer van GALE een strategische workshop over het onderwijsbeleid om homofobie en transfobie te bestrijden in de regio Puglia. GALE biedt dit soort workshops aan landen en regio's om hen te helpen hun onderwijsbeleid rond LHBTI op orde te krijgen.

Er waren 30 deelnemers. Deze workshops beginnen altijd met het invullen van een korte enquête over wat de deelnemers denken van het niveau van aandacht voor seksuele diversiteit in het lokale of nationale onderwijsbeleid. In Bari vulden 19 lokale docenten en activisten de enquête in (de andere deelnemers kwamen later binnen of waren buitenlandse gasten). Op basis van de resultaten van de enquête, maakte GALE een overzicht van het niveau van de implementatie van het recht op onderwijs voor LHBT. De monitoring tool die GALE hiervoor ontwikkelde: de GALE Recht op Onderwijs Checklist, maakt onderscheid in regio's die het recht op onderwijs voor LHBT "ontkennen", er "dubbelzinnig" over zijn of waar

"ondersteunend" beleid is door de autoriteiten. In het bijgaande overzicht zien we een samenvatting van de beoordeling van de deelnemers.

Assesment of the implementation of the right to education for LGBT student in Puglia, Italy by 19 teachers and local activists (GALE, 16 June 2016)

Met een gemiddelde score van 2,03 op een schaal van 5, scoorden de deelnemers het anti-homofobie beleid van Puglia in scholen aan de lage kant van "dubbelzinnig". Wanneer we kijken naar de scores per checkpoint, bleken de antwoorden van de deelnemers heel sterk te variëren. Tijdens de discussie in de workshop werd duidelijk dat

deze uiteenlopende beoordelingen had niet zozeer te maken met het beleid van de regio, maar met wat men verwachtte van de uiteindelijke mate van homofobie in de scholen enerzijds op het platteland en anderzijds in de lokale steden en dorpen. Stedelijke gebieden werden geacht veel meer open voor diversiteit te zijn, terwijl de meeste deelnemers vonden dat de katholieke en de lokale tradities die in het Zuiden van Italië heersen op het platteland een negatieve invloed hebben op de inclusiviteit van het sociale klimaat op scholen. Het komt er daarom vaak op neer dat er dan ook een negatieve omgeving is voor LHBT leerlingen en leerlingen die zich niet volgens traditionele genderrollen gedragen. Deze verduidelijking leidde tot de aanbeveling om in het beleid van Puglia een onderscheid te maken naar plattelands- en stedelijke gebieden.

De enquête toonde ook aan dat een flink aantal deelnemers vonden dat ze een aantal checkpoints niet konden beoordelen, omdat ze zich niet bewust waren van het beleid van Puglia op dat domein of ze de impact op de leerlingen niet konden inschatten. Dit leidde tot de aanbeveling om meer onderzoek te doen,

met name op de volgende vragen:

1. In hoeverre spijbelen LHBT leerlingen van lessen of stoppen ze met school?
2. Hebben LHBT leerlingen vergelijkbare schoolcijfers als heteroseksuele of cisgender¹ leerlingen?
3. Zijn leraren zich bewust van de mensenrechten en passen ze die toe op school?
4. Hebben LHBT leerlingen het gevoel dat ze vrijheid van zelfexpressie hebben, zoals zonder problemen ervoor uit kunnen komen?
5. Ervaren LHBT leerlingen hetzelfde niveau van veiligheid op school als alle andere leerlingen?
6. Worden LHBT medewerkers wel eens gediscrimineerd op de arbeidsmarkt in het onderwijs?
7. Is er genoeg positieve voorlichting over seksuele diversiteit in Puglia?
8. Is er voldoende informatie en ondersteuning voor LHBT jongeren in Puglia?
9. Kunnen LHBT leerlingen / jongeren elkaar makkelijk ontmoeten, zowel in steden als op het platteland?
10. Wat zouden docenten nog moeten leren om seksuele voorlichting en diversiteit en LHBT leerlingen beter te kunnen ondersteunen?
11. Hoe voelen LHBT leerlingen zich gesteund in de schoolomgeving?

De eerste 5 van deze vragen moeten worden beantwoord door het statistisch vergelijken van LHBT met hetero en cisgender leerlingen. Dat men alleen doen via grootschalig jongerenonderzoek dat geïnitieerd wordt door de regio Puglia. De andere vragen kunnen ook beantwoord worden door kwalitatief onderzoek op kleinere schaal, zoals interviews, observatie of focusgroepgesprekken met LHBT-jongeren.

Meer dan de helft van de respondenten dacht dat het anti-pestbeleid van Puglia niet goed genoeg is en moet worden verbeterd om impact te hebben op LHBT leerlingen.

Grote aantallen deelnemers vonden dat het schoolleerplan niet voldoende aandacht geeft aan seksualiteit en seksuele diversiteit, dat er niet genoeg specifieke informatie is voor LHBT jongeren in de regio, dat docenten niet over de nodige vaardigheden beschikken om les te geven over seksuele diversiteit of om LHBT leerlingen te ondersteunen en dat de schoolomgeving niet ondersteunend genoeg is. Dit zijn prioriteiten in het Puglia schoolbeleid zouden moeten worden aangepakt.

Tot slot is het ook verontrustend dat 53% van de deelnemers denkt dat LHBT docenten en medewerkers het risico lopen te worden

gediscrimineerd en mogelijk gene baan kunnen krijgen of vanwege hun seksuele voorkeur of gender identiteit ontslagen kunnen worden. Dit druist in tegen de Europese richtlijn (die ook door Italië is ondertekend) en moet worden onderzocht en zo nodig moeten maatregelen worden genomen.

---

¹ "Cisgender": iemand die zich comfortabel voelt met het geslacht waarmee men geboren is; tegenovergestelde van "transgender"

DE ROADSHOW DOOR DE LEERLINGEN

De roadshow vond plaats in de late namiddag van 16 juni. De jongens en meisjes van het Liceo Salvemini uit Bari organiseerden de roadshow. Langs het historische oude Bari loopt een mooie zeepromenade over de voormalige stadsmuur. Daar gaven de leerlingen verschillende artistieke performances, zoals zingen, dansen, rappen en het maken van een spray schilderij. De liedjes en de muziek waren door de leerlingen geselecteerd uit de LHBT (sub) cultuur en songs over gender en (homo)seksualiteit uit de mainstream popcultuur.

Voor sommige leerlingen was het meedoen hieraan een belangrijke persoonlijke ervaring. Een van de leerlingen kwam er op deze manier min of meer voor uit dat hij homo is. Op school en onder vriendinnen kon hij het daar wel over hebben, maar thuis voorlopig nog niet.

De zeepromenade is een verbinding tussen de haven en het historische centrum van Bari, en veel mensen kuieren in de namiddag langs deze mooi boulevard. De leerlingen boden hen roze drankjes (Aperol) aan en de meesten bleven enige tijd kijken naar de optredens. De roadshow verhoogde zeker het bewustzijn van de bewoners van Bari op de problemen aangepakt door het project.

DE CONFERENTIE: HOMOFOBIE GEEN LOS ONDERWERP MAAR ONDERDEEL VAN INCLUSIEF BELEID

De volgende dag, op 17 juni, organiseerden de Italiaanse partners van het LeGoP project een conferentie voor pedagogen, maatschappelijk werkers, leraren en leerlingen. De conferentie werd ook bezocht door de Beroepsvereniging van Maatschappelijk Werkers, en de leden van die vereniging kregen beroepspunten voor deelname. De conferentie werd toegesproken door deskundigen en door diverse lokale en nationale politici en vertegenwoordigers van onderwijsinstellingen.

Onder de woordvoerders waren onder meer Titti De Simone, adviseur voor de uitvoering van het beleid van de regionale regering van Puglia, Francesca Bottalico, wethouder van Welzijn beleid van Bari, Rosy Paparella, de regional ombudsvrouw voor de rechten van kinderen en adolescenten in Puglia.

Deze vooral politieke toespraken werden gevolgd door thematische inleidingen door Paola Biondi, een psycholoog en psychotherapeut die gespecialiseerd is in LGBTQ kwesties, Tina Gesmundo, directeur van het Liceo Scientifico Salvemini in Bari, Peter Dankmeijer, directeur van GALE, The Global Alliance for LGBT Education, Zigor Sagardui Mendieta, trainingmanager bij GUREAK, een kenniscentrum rond handicap uit Spanje/Baskenland. De toespraken werden gemoderd door Vito Serripierro, de directeur van Consorzio fra Cooperative Sociali Elpendù. Op Paola Biondi na waren alle sprekers partners in het LeGoP project en gaven ze een overzicht van de producten die uit het project waren voortgekomen en vanuit welke principes de producten ontwikkeld zijn.

Een belangrijke rode lijn in de toespraken was dat scholen inclusief moeten zijn voor alle leerlingen, en dat de integratie van gehandicapte leerlingen, het gebruik van ICT en internet, de bestrijding van heteronormativiteit, het creëren van een veilige sfeer op school en samenwerking met de wijk of regio niet gezien moeten worden als losse en aparte onderwerpen, maar als één geheel met als doel om de school zo hanteerbaar, aangepast, leerzaam en prettig te maken voor alle leerlingen.

In de LeGoP Toolkit, die in het Nederlands wordt uitgebracht onder de titel "Passend onderwijs, uitsluiting en diversiteitbeleid" is deze gedachtelijn met tal van suggesties uitgewerkt.

MEER INFORMATIE OVER HET PROJECT

Om meer te weten over het project, ga naar <http://www.legop.tk/> of <http://www.gale.info/en/projects/legopproject>

GALE ontwikkelde de e-cursussen "Seksuele Diversiteit voor Beginners" voor scholen en "Doe goede zaken met LHBTI" voor bedrijven. De cursussen zijn te vinden op <http://www.lgbt-learning.org/>. U kunt zich inschrijven op de website van GALE: <http://www.gale.info/en/projects/ecourses>.

GUREAK ontwikkelde een e-cursus voor het gebruik van ICT door mensen met handicaps. De Moodle back-up kan worden gedownload via <http://www.legop.tk/>.

GALE schreef de Nederlandstalige publicatie "**PASSEND ONDERWIJS, UITSLUITING EN DIVERSITEITBELEID**", die ingaat op hoe regionale samenwerkingsverbanden voor Passend Onderwijs (integratie van gehandicapte en moeilijk lerende leerlingen) hun taak breder op zouden moeten pakken wat betreft (breder) diversiteitbeleid.

Elpendù en Liceo Salvemini schreven een Engelstalige "toolkit" met tal van goede voorbeelden uit Italië, Spanje en Nederland. Deze publicatie is te downloaden van <http://www.legop.tk/>.

[Volg ons op Facebook](#)